

ლოგოპედია

ა. კიჭაშვილი ნ. ასაშაძე აკად. ბ. აბულაძე

პათოლოგიური მტკვლეობის ზოგიერთი საკითხი

ქვემოთ წარმოდგენილია ივტორების მიერ უმთავრესად თბილისის საეკუპაციო პოსტოლტებში შესრულებული მუშაობის შედეგები მხოლოდ სამი საკითხის შესახებ. გამოყენებულია მასალები ფუნქციონალურ ნერვულ დაავადებათა ინსტიტუტისა, რომლის თანამშრომლებიც ისინი არიან. თითოეული ამ საკითხთან დაკავშირებით მნიშვნელოვანია როგორც პრაქტიკულ-სამკურნალო, ისე თეორიულ-საენათმეცნიერო თვისებებით.

პირველი ნაწილი („ზოგიერთი განსხვავება პოსტკონტუზიურსა და ჩვეულებრივ ენამოშლილობას შორის“) ეკუთვნის ლოგოპედ ა. კიჭაშვილს, მეორე („ზოგიერთი პოსტკონტუზიური ენამოშლილობისა და მათი ლიკვიდაციის შესახებ“) — ლოგოპედ ნ. ასაშაძეს, ხოლო მესამე („თანხმოვანთა პათოლოგიური ცვლილების სხვადასხვა სახის შესახებ“) — აკად. გ. აბულაძეს. თითოეული მათგანი, დამყარებული მდიდარი მასალის შესწავლაზე, ვაფორმდება თავის დროზე დამოუკიდებელ შრომად. აქ მოცემულია სქემატურად, მხოლოდ წინასწარი დასკვნების სახით.

I. ზოგიერთი განსხვავება პოსტკონტუზიურსა და ჩვეულებრივ ენამოშლილობას შორის

პოსტკონტუზიური ენამოშლილობა, მუტუზის და სიყრუის ან ცალკე მუტუზის ვაგლისას, ძირითადად, სამი სახით ვკველინება: 1) ენალუნგობა, 2) ენაბლუობა და 3) კომბინირებული ენამოშლილობა. კონტუზებულთა ენალუნგობის დამახასიათებელია, უმთავრესად, შემდეგი ფონეტიკური დარღვევები: 1) ბგერათა შეცვლა ინტერვალებით, 2) თანხმოვანთა საკომპენსაციოდ ხმოვნების ხმარება, 3) ცალკეულ ბგერათა და ბგერათა კომპლექსების დაკლება-ამოვარდნა, 4) ერში თანხმოვნის მეორეთი შეცვლა, მათი დამახინჯება, 5) სიტყვების დამარცხი და მოუთავებლობა, 6) ტონის, ტემპის, მოდულაციის დარღვევა, 7) მხვედლობა, არ ხმარება ან უსწორო ხმარება და ზოგიერთი სხვა.

ენაბლუობას, ძირითადად, ფონეტიკური დარღვევანი არ ახასიათებენ. მისი დამახასიათებელია კონტუზიები სასუნთქ, სახმო და საარტიკულაციო არეგში, რასაც შესაძლოა წინმეტყველებს ან თან სდევდეს ემოციური მომენტები.

ეს ორი სახე ენამოშლილობისა (ენალუნგობა და ენაბლუობა) ჩვეულებრივს სამოქალაქო პირობებში ერთიმეორისაგან დამოუკიდებლად ვკვედება (თუ

მხედველობაში არ მივიღებთ გონებრივად ჩამორჩენილთა ენამოშლილობას, სწადაც ხანდახან ადგილი აქვს ენაჩლუნგობას და ენაბლუობას ერთად.

კონტრუხებულთა ენამოშლილობაში კი იშვიათია, რომ მეტრიზმის განვლილსას მერტყელება აღდგეს სუფთა დისლალის ან ლოგონეროზის სახით; უფრო ხშირია კომბინირებული: ორი, სამი და მეტიც სხვადასხვა ტიპის ენამოშლილობა ერთადაა მოცემული, ერთი მათგანის გადაკარბებით. ამასთან ენამოშლილობას ხშირად ემატება ხმის აფონიური და ფონასთენიური მოშლილობანი და სმენის უქონლობა-დაქვეითება.

ასეთი ენამოშლილობისას დიაგნოზის დასმა დიდ სიძნელეს წარმოადგენს, კომბინირებული ენამოშლილობა შეიძლება მოგვევლინოს ორი სახით:

1) კომბინირებული ენამოშლილობა ენაჩლუნგობის გადაკარბებით, 2) კომბინირებული ენამოშლილობა ენაბლუობის გადაკარბებით.

ქვემოთ მოგვყავს კომბინირებული ენამოშლილობის ის სახეები, რომლებიც კონტრუხებულთა ენამოშლილობის თვალსაჩინო კლინიკურ სურათს იძლევა:

1. კომბინირებული ენამოშლილობა ენაჩლუნგობის გადაკარბებით:

უფ. სერჯანტი N, დაბადებ. 1914 წ.

დიაგნოზი — პოსტკონტრუხიური ნევროზი სიმუნჯე-სიყრუოთ.

10/XI—43 წ. მიიღო კონტრუხია; გამსჯდარი ავიომომბისიავან გამოწვეულმა პაერის ტალღამ მიწა გადააყარა. მან ცნობიერება დაკარგა. როდესაც გონს მოვიდა, არ ლაპარაკობდა და არ ესმოდა.

ობიექტური გამოკვლევა. ნერვული სისტემის მხრივ ორგანული გადახრები არ აღმოჩნდა. ჩატარებულია ფსიქოფიზიოთერაპია ბაბინსკის მეთოდით; სმენა ილუდგა, მერტყელება—ნაწილობრივ.

ლოგოპედიური გამოკვლევა. სპონტანური მერტყელება; ვუჭვენებთ თვალსაჩინო საგნებს: руга (ручка); ланда (карандаш); то.т (сто); с с у.т (стул); в во ла (вола); бу ма ჰა (бумага).

ვუჭვენებთ სურათებს: пе пету (петух); коооф.т (корова); с с бача (содакა).

კითხულობს: Бат и с с еса (брат и сестра); и н и а к к у пш га се (я купил газету); м м е тн тн сат л е т (мне 30 лет).

ვუჭვენებთ დაწერილ ციფრებს: оин (один); ва (два); тин (три); ч четие (четыре); п и а а (пять). წერილობითი მერტყელება შენახული აქვს. ¹

ვამღევთ აუსტიკურად სიტყვა жамა-ს; სმენით ვერ აღიქვა, ტუჩებზე დაკვირვებით ამოიკითხა, ასეთივე ხერხს მიმართა სხვა სიტყვების მიცემისას სმენის საშუალებით.

დიაგნოზი. რთული ენაჩლუნგობა, ენაბლუობის ელემენტები, ხმა აფონიური, სმენა დაქვეითებული.

იქ მოყვანილი კომბინირებული ენამოშლილობა მთელ რივ ფონეტიკურ დარღვევებს იძლევა: 1) სიტყვებში ბგერების და ბგერათა კომპლექსების დაკლება, 2) სიტყვების დამარცვლა, 3) თანხმოვნის შეცვლა ხმოვნით (косоофа—

корова); 4) სიტყვის დანაწევრება; 5) სიტყვის დამახინჯება (ландлаш—карландлаш); 6) ონტოგენეზისურად გვიან განვითარებული ბგერების შეცვლა (р—о; р—н); 7) მელერი სპირანტის (ზ-ს) შეცვლა ყრუ სპირანტით (гасе—газета); 8) სიტყვის მოუთავებლობა (пиша—прият; гасе—газета).

ამ ფონეტიკურ დარღვევებს ემატება ენაბლუობა, აფონიური ხმა და დიქციითებული სმენა, რაც აქ მოყვანილ ენამოშლილობას მეტად ტვირთავს და მეტყველებას გაუგებარს ხდის. მეტყველების მუსიკური მხარეების (ტემპის, ტონის, მოდულაციის და მახვილის) გამოყენებაზე ლაპარაკი ზედმეტია.

ასეთი კომბინირებული ენამოშლილობის აღდგენა შემდეგი თანამიმდევრობით ხდება: 1) ხმოვნებისა და თანხმოვნების დაყენება-ჩამაგრება ფონეტიკური სიადვილის თანამიმდევრობით. 2) ონტოგენეზისურად გვიან განვითარებული თანხმოვნების გამოყენება მარცვლებში და თანხმოვანთა კომპლექსებში, 3) ყრუ სპირანტების გამეღერება მარცვლებში და სიტყვებში, 4) სიტყვის ელემენტების გამთლიანება, 5) მონოტონობის აღიკვლავლება, ტემპის დაცვა, 6) მახვილების გამოყენება, 7) ენაბლუობის მოხსნა.

საგულსხმობა შემდეგი: მიუხედავად იმისა, რომ ასეთ ენამოშლილობაში ენაბლუობა სუსტი ფორმით იყო მოცემული, ენაჩლუნგობის აღდგენამ უსწრო ენაბლუობის აღდგენას; ენაბლუობა კი განიღვნა შემდეგ მექანიკურად.

ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამ შემთხვევაში ენაბლუობა განვითარებული იყო ენაჩლუნგობის საფუძველზე, ე. ი. ენაჩლუნგობის სირთულემ გამოიწვია ენაბლუობა.

2. კომბინირებული ენამოშლილობა ენაბლუობის გადაქარბებით:

ლიტვანტი N, დაბად. 1915 წ.

დიავნოზი: კონტუზია. რეაქციული ნევროზი, სიმუხჯე-სიყრითი.

20/VII—43 წ. კონტუზიული იყო. ცნობიერება დაკარგა 2-3 საათით. დამუხჯდა და დაყრუვდა. ცხრა დღის შემდეგ მეტყველება დაუბრუნდა რთული ენაბლუობით, სმენა ნაწილობრივ დაუბრუნდა. ცენტრალური ნერვული სისტემის მხრივ ორგანული გადახრები არა აქვს.

ლოგოპედიური გამოკვლევა. სპონტანური მეტყველება: ვუჩენებთ სურათებს: ... თხა (... ნიშნავს ბაგეების მოძრაობას უხმოლ — სახმო სიმების გადაკეტვისას; ... თ-ს ქვეშ ხაზი გვიჩვენებს ბგერაზე შეჩერებას — დაძაბულობას). ... ძა ი (ძალი); ... კატა; ... ლორი; ... მამალი (ტურჩები გადაკეტა, ნიკაპს კლონიკურად ანძრევს, არტიკულაციას აგრძელებს, ხოლო სიტყვა არ ისმის, რადგანაც სახმო სიმები გადაკეტლია). ც ც ცხენი (ჩურჩულთ, უხმოლ ამბობს); ... აყაყი (ბაყაყი). სიტყვების წარმოთქმისას ისე ცახცახებს, რომ იატაკი ინძრევა.

კითხვა: ხხხიდან ფოთები სსვი ვა (სკვივა); ყუქენი ჰჰჰი კრი ფე ბა, მეცხალი ... თბილ ... ჰჰჰ ქე ქე ნისაკენ მიფ [ლ] ინავს, რა დროა ვინ მიხედება? [ყ]; [რ]; [ვ] ნიშნავს ბგერების გამოყოფას სიტყვებიდან).

ბიოვან ბგერებს დაჰიმულად ამბობს, ბგერა ა ხორხისმიერია, ბგერა ი-ზე სათინადო არტიკულაცია დაამზადა, მაგრამ ვერ დასძლია, შემდეგ რამდენჯერმე გაიმეორა ი ი ი ი... ლაპარაკის დროს და ისეც სახე უგამომეტყველო, ნიღბის მსგავსია.

ლი ა გ ნ ო ზ ი: რთული ენაბლუობა (კრუნჩხვები სუნთქვის, ხმის და არტიკულაციის არეში). ენაჩლუნგობის ელემენტები.

ლოგოპედიური დახმარებისას პირველად დი ძალიან ჩქარა ფონეტიკური დარღვევები მოისპო, მიგ., 1) ბგერების მოწყვეტა სიტყვიდან, 2) ხმოვნების დარღვევა, 3) მარცვლების შეკავშირება სიტყვეში, 4) ბგერების ამოგდება თანხმოვანთა კომპლექსებში და სხვა. ხოლო ენაბლუობამ ხანგრძლივი მედეგობა მოგვცა. აქ უკვე არაა ენაბლუობა დამოკიდებული ენაჩლუნგობაზე. აქ მოხდა ის, რაც მოსალოდნელი იყო: ენაბლუობა მეტად გამძლე აღმოჩნდა, რადგან, შედარებით ენაჩლუნგობასთან, იგი უფრო მწვავე ფორმაში იყო მოცემული.

II. ზოგიერთი პოსტულტუზიური ენაწილილობისა და მათი ლიკვიდაციის შესახებ

ჩვენი დაცვირებისა და შესწავლის საგანს წარმოადგენდნენ ფსიქოთერაპიის გზით ამეტყველებული ავადმყოფები.

დაყრუებულებათა შორის ისეთებიც აღმოჩნდნენ, რომლებსაც დაუბრუნდათ მეტყველება გარეშე აქტიური სპეციფიკური თერაპიისა. ვუვლისხმობთ, რომ ავადმყოფები იღებდნენ საერთო დამაწყნარებელ მკურნალობას (60 ავადმყოფიდან მეტყველება დაუბრუნდა, გარეშე სპეციფიკური ჩარევისა—15 ავადმყოფს, ე. ი. 25% სხვადასხვა დროში, დაწყებული ერთი დღიდან ოთხ თვემდე). ყრუმუხრების მკირე რიცხვს მეტყველება უბრუნდებოდათ ნორმალური, უმეტეს შემთხვევაში კი დეფექტური. დეფექტურთა შორის ერთ-ერთი სახე იყო „დაწყვეტილი მეტყველება“. „დაწყვეტილ მეტყველებას“ არა აქვს ფონეტიკური მთლიანობა. ზოგჯერ სიტყვას აკლია იგი, ზოგჯერ ფრაზის, ზოგჯერ კი ორთავეს. ჩვენი მუშაობის 2—3 თვის შემდეგ ჩვენ დაერწმუნდით, რომ მუტიზმის მომდინარეობა მოშლილობათა შორის გამოსასწორებლად ყველაზე უფრო საიმედოა „დაწყვეტილი მეტყველება“: ავადმყოფებმა მოკლე ხანში დაიწყეს ნორმალურად მეტყველება, ან დიდი გაუმჯობესებით გაეწერნენ ჰოსპიტლიდან (ნახევარი თვე—1 თვე). მეორე ჯგუფი ავადმყოფებისა, რომლებსაც ჰქონდათ ენაბლუობა და ნაწილობრივ „დაწყვეტილი მეტყველება“, რასაც ჩვენ ვუწოდებთ „ენაბლუობა დაწყვეტილი მეტყველების ელემენტებით“, იძლეოდა აგრეთვე დადებით შედეგებს, როგორც ეს მოსალოდნელიც იყო. მეტყველების აღდგენის პროცესი მიმდინარეობდა შემდეგნაირად: მეტყველება უბრუნდებოდათ: 1) ნორმალური, 2) დეფექტური. ეს უკანასკნელი საყურადღებოა მით, რომ აღდგენის პროცესისში ატარებს მეტყველების მოშლილობის რომელიმე ერთ სახეს განკურნებამდე. მაგალითად, მუტიზმის შემდეგ მეტყველება აღუდგა ენაბლუობით (კლონიკური ან ტონიკური ტიპისა) და მიმდინარეობდა ენაბლუობით, ხან ძლიერდებოდა, ხან მცირდებოდა, მაგრამ მეტყველების მოშლილობის ტიპი რჩებოდა უცვლელი. ან, მაგალითად, „დაწყვეტილი მეტყველებით“ აღ-

გენილი მეტყველება მიმდინარეობდა იმავე სახით განკურნებამდე. მაგრამ არის მეორე სახე, უფრო მრავალფეროვანი, როცა ერთი ტიპის მოშლილობა იცვლება მეორე და ზოგჯერ მესამე ტიპის მოშლილობით: განკურნებამდის შეიძლება მან რამდენჯერმე იცვალოს სახე. ასეთი ცვლებადობა ძალიან დამახასიათებელია მუტიზმის მომდევნო პერიოდისათვის. გვხვდება ასეთი გადასვლები: 1—ენაბლუობის შემდეგ „დაწყვეტილი მეტყველება“. 2—ენაბლუობა მეტყველების ტრემორის (კანკალა მეტყველების) ტიპისა შეიცვალა ვოკალური სპაზმებიანი ენაბლუობით, უკანასკნელი—ხშირიათი ინსპირაციებით. 3—აფონია ნორმალური ხმითა და მეტყველებით, შემდეგ კი ვადავიდა მკვეთრად ეამოხატულ ენაბლუობაში ტონიკური ტიპისა. 4—ტონურ-კლინიკური ტიპის ენაბლუობა შეიცვალა ტონიკური ტიპის ენაბლუობით. 5—ენაჩლუნგობა ენაბლუობით, ასეთი ცვლებადობა მეტყველების აღდგენის პროცესში, საერთოდ, თავდებოდა დადებითად—წარმართებოდა განკურნებისა ან გაუმჯობესებისაკენ.

მუტიზმის მომდევნო პერიოდში ხშირია აგრეთვე მეტყველების კომბინირებული მოშლილობის შემთხვევები, როდესაც ავადმყოფს აღენიშნება რამდენიმე დეფექტი ერთდროულად, მაგალითად: 1) აფონია და ენაბლუობა, 2) ენაბლუობა და ენაჩლუნგობა, 4) ენაჩლუნგობა და აფონია. მეტყველების რამდენიმე კომპონენტის ერთდროული მოშლილობა. ასეთ შემთხვევებში ენამოშლილობის ლიკვიდაცია ძნელდება.

ენაბლუები, რომლებსაც წინათაც ჰქონიათ ენაბლუობა, კონტრუზის შედეგად (და შეიძლება ფრონტის სიტუაციის პირობებში) იძლევიან რეციდივს. ასეთებს მეტყველება უბრუნდებოდათ ძლიერი ფორმის ენაბლუობის სახით და უმეტეს შემთხვევაში ასეთივე მდგომარეობაში გაეწერებოდნენ ხოლმე ჰოსპიტალიდან, ან მკირე გაუმჯობესებით.

კონტრუზებულთა მეტყველების მოშლილობათა შორის ჩვენ შევნიშნეთ თავისებური ენაბლუობა, რომელსაც კანკალა მეტყველებას ვუწოდებთ. ფონეტიკური სურათი ამ დეფექტისა ასეთია: ა—ფი კანკალა ხმით იგრძელებს (აკანკალეტს) ხმოვნებს, ზოგჯერ თანხმოვნებსაც, ხმის კანკალი რიტმულია, ის არ სწყვეტს მეტყველებას. მეტყველება რწყებულია, მხოლოდ გოჭინაურული და არასისიამოვნო მოსასმენი. ასეთ შემთხვევებში ნორმალური მეტყველების დაბრუნება ძლიერ ძნელდება. იმ შემთხვევაში, როდესაც ენამოშლილობა ენაჩლუნგობის სახეს იღებდა, რაც პირველ დღეებში ანართრია-დიზართრიას ემსგავსებოდა, ლოგოპედიური ჩარევა იძლეოდა დიდ ეფექტს. ასეთ შემთხვევაში მივმართავდით სურდოპედაგოგიკაში არსებულ ბგერების დაყენებისა და კორექციის მეთოდს.

III. თანხმოვანთა პათოლოგიური ცვლილების ხხვადახხვა სახის შეხახებ

საერთოდ მიღებული აზრია, რომ პირველი სამეტყველო ბგერები წარმოიქმნა იმ ბგერათაგან, რომლებსაც ადამიანი წარმოთქვამდა ბიოლოგიურ-ფიზიოლოგიური პროცესების დროს: ბგერა ყლაპვისა, ხველისა, წოვისა

საერთოდვე მიღებული შეხედულების თანახმად, წყვილბავისა და უკანაენის თანხმოვანები უფრო ადრინდელი უნდა იყვნენ, რადგანაც ისინი ბიოლო-

გიური ფუნქციონების საფუძველზე ადრე შეიძლება წარმოშობილიყვნენ. ეს— ფილოგენეტიკურად; მაგრამ ონტოგენეტიკური განვითარება ბგერათა არ ემთხვევა მთლიანად ფილოგენეზისს: ბავშვს პირველად უვითარდება წყვილ-ბაგისა და წინაენის თანხმოვნები, ხოლო შემდეგ უკანაენისანი, რადგანაც ბავშვის მეტყველებაში სმენასთან ერთად დიდ როლს ასრულებს მხედველობა. ამიტომ მათი დაზიანების საგულგებელი თანამიმდევრობის შესახებ ამ ფაქტებს არ შეუძლია გარკვეული მითითება მოგვცეს: ფილოგენეზისის თვალსაზრისით უნდა ზიანდებოდნენ პირველად წინაენისანი, ხოლო ონტოგენეტიკური თვალსაზრისით — უკანაენისანი.

არ იყო დღემდე ყურადღება მიქცეული იმ გარემოებაზე, რომ დარღვევა ეხება თითქმის მხოლოდ წინაენის თანხმოვნებს; ხოლო დაკარგვა — უმეტესად უკანაენისას, არსებობს მრავალგვარი სახეობა წინაენის თანხმოვანთა დარღვევისა, ხოლო უკანაენის თანხმოვანთა დარღვევის ნიმუში ან სრულებით არ არსებობს, ან ძლიერ ცოტაა (არის მხოლოდ მათი შენაცვლების ან დაკარგვის შემთხვევები). მაშასადამე, საკითხი სხვადასხვა რიგის თანხმოვანთა გამძლეობის შესახებ, მათი დარღვევადობის თვალსაზრისით, დამაქაყოფილებლად წყდება, მიუხედავად ფილო- და ონტოგენეზისის ურთიერთ დაპირისპირებისა; სახელდობრ: უკანაენის თანხმოვნები, როგორც აღრინდელი წარმონაქმი, ჩვეულებრივ არ ირღვევა; მათ შეიძლება შეენაცვლოს ჰეტეროგანული თანხმოვანი (მაგ. გ-ს დ) ან მათ შეუძლიათ დაიკარგონ; წინაენის თანხმოვნები კი, მეტადრე ნაპრალოვნები, როგორც გვიანდელი წარმონაქმი, ირღვევიან უფრო ხშირად და მრავალგვარად, მაგრამ ისინი არ იკარგვიან (ან იკარგვიან იშვიათად).

თითქმის სრულიად ხელშეუხებელია ენათმეცნიერებაში საკითხი ისტორიული ბგერათცვალებისა და ბგერათა პათოლოგიური დარღვევადობის ურთიერთობის შესახებ; ისტორიულ ფონეტიკაში მრავალი საკითხის გაშუქება შეუძლია პათოლოგიური ბგერათცვალების შესწავლას.

როგორც ჩანს, რ და ლ ფილოგენეტიკურადაც გვიანდელია—იქე როგორც ონტოგენეტიკურად: ცნობილია, რომ ისინი, მეტადრე რ, გვიან უვითარდება ბავშვს. ფილო- და ონტოგენეზის ასეთი დამთხვევით აიხსნება, ალბათ, ის ფაქტი, რომ რ და ლ ხშირად ირღვევა და ხშირადვე იკარგვის. ეს გარემოება, თავის მხრით, ადასტურებს ზემოთ მოყვანილ მოსაზრებებს.

თუ რ-ს და ლ-ს შედარებით ადვილი დარღვევადობა და ადვილივე დაკარგვა გარკვეულ მითითებას იძლევა მათი გვიანდელი წარმოქმნის შესახებ როგორც ფილო-, ისე ონტოგენეტიკურად, წყვილბაგის ხშულთა ბ ფ (პ)-ს იშვიათი დარღვევადობა და იშვიათივე დაკარგვა აგრეთვე გარკვეულ მითითებას იძლევა მათი აღრინდელი წარმოქმნის შესახებ—როგორც ფილო-, ისე ონტოგენეზისურად. ეს გარემოებაც დამადასტურებელია ზემოთ მოყვანილ მოსაზრებათა.

ამგვარად: თუ ბგერა მხოლოდ ფილოგენეტიკურადაა ძველი, ის უფრო ადვილად დაიკარგება ან შეინაცვლება, ვიდრე დაირღვევა: თუ ბგერა მხოლოდ ონტოგენეტიკურადაა აღრინდელი, ის უფრო ადვილად დაირღვევა, ვიდრე დაიკარგება ან შეინაცვლება. თუ კი ბგერა აღრინდელია როგორც ფილო-, ისე

ონტოგენეტურად, ის იშვიათადაც იკარგვის ან შეინაცვლება და იშვიათადვე ირღვევა; თუ ბევრა გვიანდელია, როგორც ფილო-, ისე ონტოგენეტურად, ის ადვილადაც იკარგვის და შეინაცვლება და ადვილადაც ირღვევა.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია
აკად. ნ. შარის სახ. ენის ინსტიტუტი

(შემოიღა რედაქციაში 11.4.1944)

ЛОГОПЕДИЯ

А. А. Кайшаври, Н. Г. Асаябдас, акад. Г. С. Ахведяни

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПАТОЛОГИИ РЕЧИ

Ревизия

I. О некоторых различных между постконтузионным и обычным расстройством речи

1. При постконтузионных расстройствах речи заикание и косноязычие даны очень часто в комбинированном виде, при гражданских же—редко. 2. В комбинированном расстройстве речи преобладает то заикание, то косноязычие. 3. Даже при преобладании косноязычия (т. е. когда заикание представлено слабее), сначала устраняется косноязычие; поэтому 4. можно думать, что в таких случаях заикание возникло на основе косноязычия.

II. О некоторых постконтузионных расстройствах речи и их ликвидации

1. Ликвидация постконтузионного расстройства речи замедляется: 1) когда оно дано в комбинированном виде, 2) когда оно дано в виде дрожащей речи и 3) когда заикание рецидивное. 2. Наоборот, ликвидация его ускоряется: 1) когда речь дробленая, 2) когда заикание связано с дробней речью и 3) когда расстройство речи представлено в виде косноязычия.

III. О различных видах патологического изменения согласных

1. Филогенетическое развитие звуков речи не вполне совпадает с онтогенетическим в отношении образования задне- и переднеязычных согласных. 2. Заднеязычные согласные, как более древние только филогенетически, при косноязычии обычно не подвержены деформации: они скорее заменя-

26101

ются гетероганными согласными или выпадают вовсе; переднеязычные же, как более ранние только онтогенетически, напротив, подвергаются разнообразным деформациям чаще, нежели замене или выпадению.

3. Губные согласные, более равные как фило-, так и онтогенетически, при косноязычии редко подвергаются замене, выпадению или деформации; сонорные же р и л, как более поздние как фило-, так и онтогенетически, подвержены и замене и деформации.

Академия Наук Грузинской ССР
Институт языка им. акад. Н. Я. Марра
Тбилиси

